

Antanas Škėma
BALTA DROBULĖ

Palaiminti idiotai, nes
jie yra laimingiausieji
žmonės žemėje.

Didžiausioji išmintis lyg
kvailumas; didžiausia
gražbylystė lyg mikčiojimas.
Laotse

Lapių vargonininkas mikčiojo
kalbėdamas, bet giedojo jis
gražiai.
Iš žmonių pasakojimų

ĮVADAS

B.M.T. Broadway line. Ekspresas sustoja. Antanas Garšva išeina į peroną. Šešios iki keturių po piet. Jis žingsniuoja apytuščiu peronu. Dvi negrės žaliom sukniom stebi išeinančius. Garšva užtraukia škotiškų marškinių ziperį. Šąla rankų ir kojų pirštai, nors rugpiūčio mėnuo New Yorke. Jis lipa laiptais aukštyn. Blizga išblizginti mokasinai. Ant dešinio mažojo piršto - auksinis žiedas, motinos dovana, senelės prisiminimas. Žiede išgraviruota: 1864 metai, sukilimo metai. Šviesiaplaukis bajoras pagarbiai suklupo prie moters kojų. Gal aš mirsiu, gerbiamoji ponija, jei žūsiu - paskutinieji mano žodžiai bus - aš jus myliu, atleiskite už drąsą, aš myliu tave...

Garšva eina požeminiu koridoriumi. Į 34-tąją gatvę. Vitrinose stovi manekenai. Kodėl neįrengia panoptikumų šitokiose vitrinose? Sakysim, vaškinis Napoleonas rymo užkišęs ranką už atlapo, o šalia jo - vaškinė mergaitė iš Bronxo. Suknios kaina tik dvidešimt keturi doleriai. Tik tik tik tik. Širdis per greit plaka. Noriu, kad sušiltų rankų ir kojų pirštai. Negerai šalti prieš darbą. Mano kišenėje tabletės. Tvarkoj. Daugelis genijų sirgo. Be glad you're neurotic. Knygą parašė Louis E. Bisch, M.D., .Ph.D. Du daktarai viename. Dvigubas Louis E. Bisch tvirtina: Aleksandras Didysis, Cezaris, Napoleonas, Michelangelo, Pascalis, Pope, Poe, O. Henry, Walt Whitmanas, Moljeras, Stevensonas - neurastenikai. Sąrašas įtikinąs. Pabaigoje: dr. L.E.

Bisch ir Antanas Garšva.

Ir Antanas Garšva pasuka dešinėn. Vėl laiptai. Per daug laiptų, jie kartojasi. Surrealizmas žlunga? Tegul. Aš pastatysiu šventos Onos bažnyčią Washington skvere (tesiuanta Napoleonas, norėjęs ją perkelti į Paryžių), ir į vidų įeis dailios vienuolės su geltonom žvakėm nekaltose rankose. Elena matė, kaip iš Vilniaus 1941 metais vienuoles vežė bolševikai. Jas vežė nuvalkiotame sunkvežimukyje, toji gatvė nelygiai išgrįsta, sunkvežimukas kratė, ir stačios vienuolės griuvinėjo, jos nebuvo sportininkės. Kampuose stovėjo sargybiniai ir šautuvų buožėmis stumdė ant jų virstančias vienuoles. Vienai jie praskėlė kaktą, ir vienuolė nenušluostė kraujo, gal ji neturėjo nosinės.

Antanas Garšva, pro "Gimbels" konfekciono stiklines duris, išeina į gatvę. Jis prilaiko duris, kol prasmunka šlakuota mergina, krūtys aiškiai dirbtinės, šešiasdešimt septyni centai pora. Jis jos nebematys. Elena - jis jos nebematys. Elena, aš tau padovanosiu karneolio žiedą ir užmirštą tramvajaus vagoną Queens aikštėje. Elena, tu man nulipdysi bajoro galvą, ji namo karnize, Pylimo gatvėje, Vilniuje. Elena... nenorėk, kad verkčiau.

Antanas Garšva eina trisdešimt ketvirtąja. Į savąjį hotelį. Štai užkandinė. 7 up, coca-cola, sendvičiai su kumpiu, sūriu; itališki su saločiais. Štai krautuvė. Stiprūs batai iš Anglijos, languotos kojinės. Elena, tau padovanosiu kojines. Tu nesi tvarkinga, tu kreivai užmauni kojines, siūlė nosisukusi, numauk jas, numauk. Aš pats užmausiu nupirktąsias. Stangriai. Elena, man patinka kartoti tavo vardą. Prancūziško valso tempe. Ele na Ele na Ele na Ele na Ele na a. Truputėlis graudulio, truputėlis skonio, esprit. Pangloss buvo metaphysicotheologicocosmonigologijos profesorius. Akmenys reikalingi tvirtovėms statyti, skelbė jis. Keliai yra susisiekimo priemonė, skelbė vienas susisiekimo ministeris. Tavo vardas reikalingas tave prisiminti. Viskas išmintinga. Noriu vėl bučiuoti tave. Išmintingai. Tik į lūpas, tik į lūpas. Aš nubrėšiu magiškąją kreidą Tristano ir Izoldos kardą ant tavo kaklo. Žemiau kaklo tavęs nebučiuosiu. Tik tik, tik tik. Dėkui Dievui, jau nebešala rankų ir kojų

pirštai. Ele na Ele na Ele na Ele na Ele na a. Štai ir mano hotelis.

Antanas Garšva įeina pro duris for employees, jis mosteli ranka watchmanui stiklineje būdelėje, jis ištraukia iš juodos lentos balta kortelę. Kortelėje - pavardė, elevator operator, dienos, valandos. Cakt, išpunčiuoja laikrodį metalinėje dėžutėje. Keturios valandos ir viena minutė. Širdis tik, laikrodį cakt. Watchmenai vaikščioja naktimis, pasikabinę ant pilvų laikrodžius odinėse makštyse ir punčiuoja laiką. Hotelio užkampiuose įmontuoti plieniniai stiebeliai. Cakt - išpunčiuota. Laikrodį lyg kekšę vaikščiojanti per namus. Po dviejų valandų watchroanas gali surūkyti dgaretę, ir laikrodį ilsisi ant jo nudribusio pilvo. Mano pilies miręs saulės laikrodį miega ant smėlio - rašo lietuvis poetas.

Antanas Garšva lipa laiptais žemyn į rūsį. Jis sutinka negra, kuriam ledams gaminti mašina nutraukė dešiniąją ranką iki alkūnės. Negras klausia. "Kaip gyveni?" Garšva atsako. "Gerai, o tu?"

Negras neatsako ir lipa į viršų. Vieną kartą jis staiga pajuto karštį, ranka nukrito ant ledo gabalo, tur būt, ranka sušildė ledą. Šis negras - fanatikas. Ledui paaukoti nuosavą ranką? Herojiškas žygis. Negrui moka dolerį ir keturiolika centų į valandą.

Antanas Garšva eina rūsio koridoriais. Pasieniais išrikiuotos skardinės statinės. Šildomieji vamzdžiai išrangyti lubose. Jie pasiekiami ranka. Nėra reikalo. Pirštai šilti. Kraujo transfūziją atliko pats organizmas. Leonardo da Vinci be reikalo domėjosi anatomija. Geriau jis būtų nutapęs dar vieną Paskutinę Vakarienę, ant drobės vakarienė nepelytų. Geriau aš būčiau nenuėjęs į taverną ir nekalbėjęs su simpatingu Elenos vyru.